OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

VASTINEEN
TÄYDENTÄMINEN

Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto
Yksityisoikeus ja maksukyvyttömyys-yksikkö
Lsn Jari Salila

15.10.2025

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vesilain muuttamisesta (HE 84/2026 vp)

Oikeusministeriö on antanut ympäristövaliokunnalle 30.9.2026 vastineensa asiassa HE 84/2026 vp valiokunnalle toimitetuista asiantuntijalausunnoista. Sanotun ajankohdan jälkeen lausuntonsa ympäristövaliokunnalle mainitusta hallituksen esityksestä on antanut myös eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta (MmVL 21/2026 vp).

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt ympäristövaliokunnan huomiota luonnonmukaisen ohitusuoman ensisijaisuuteen määrättävänä kalatalousvelvoitteena, viranomaisten resurssien riittävyyteen, muihin vaellusesteisiin kuin voimalaitospatoihin, vesialueen omistajien oikeuksiin, luvanhaltijan vesivoiman käyttömahdollisuuden huomioon ottamiseen korvauksen sovittelussa, pienten laitosten merkitykseen vaelluskalakantojen turvaamisen kannalta ja niiden lupien muuttamiseen, alueellisten sähkönjakeluverkkojen käyttövarmuuskysymyksiin sekä lainmuutoksen täytäntöönpanon seurantaan ja mahdolliseen lainsäädännön tarkistamistarpeisiin. Oikeusministeriö esittää maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnon johdosta täydennyksenä aikaisempaan vastineeseen seuraavaa.

Postiosoite
Postadress
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax
09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet
kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Siltä osin kuin maa- ja metsätalousvaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt ympäristövaliokunnan huomiota luonnonmukaisen ohitusuoman ensisijaisuuteen määrättävänä kalatalousvelvoitteena, oikeusministeriö toteaa kalatalousviranomaisten painottavan vesitalouslupien määräysten tarkistamishankkeissa nykyään kalakantojen luontaisen elinkierron merkitystä. Vastaavasti luonnonmukaisiin ohitusuomiin perustuvien ratkaisuiden, varsinkin yhdistettynä kutualueiden kunnostuksiin, on havaittu johtavan parempiin lopputuloksiin kuin erilaisten teknisten kalatieratkaisuiden. Nykyistä vesilakia säädettäessä ei pidetty tarpeellisena päättää lain tasolla erilaisten velvoitteiden keskinäisestä prioriteettijärjestyksestä, koska tapauskohtaisista erityispiirteistä johtuen tätä ei ole kaikissa tilanteissa mahdollista noudattaa. Oikeusministeriö pitää tärkeänä, että asiaan kiinnitetään huomiota, mutta asiasta säätämistä oikeusministeriö ei pidä tarpeellisena.

Maa- ja metsätalousvaliokunta on pitänyt tärkeänä, että yksittäisen laitoksen paikallisia vaikutuksia sähköjärjestelmään selvitetään tapauskohtaisesti huolellisesti kalatalousvelvoitteen asettamista koskevan asian käsittelyn yhteydessä. Oikeusministeriö toteaa, että esityksessä ja 30.9.2026 annetussa vastineessa on tarkasteltu nollavelvoitelaitosten merkitystä sähköjärjestelmälle ja päädytty arvioon, että kalatalousvelvoitteiden asettaminen ja niiden täytäntöönpano ei tule vaarantamaan sähköjärjestelmän käyttövarmuutta. Oikeusministeriö toteaa edelleen, että vesilain 11 luvun 6 §:n 1 momenttiin esitetty lisäys, jonka mukaan Lupa- ja valvontaviraston on tarvittaessa pyydettävä lausunto järjestelmävastaavalta kantaverkonhaltijalta laitoksen merkityksestä sähköjärjestelmälle, ei estä Lupa- ja valvontavirastoa pyytämästä lausuntoa vesilain 11 luvun 6 §:n 4 momentin nojalla myös alueelliselta jakeluverkon haltijalta, jos tämä näyttäytyy tarpeellisena. Asia ei edellytä lainsäädännöllisiä toimenpiteitä.

Maa- ja metsätalousvaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt ympäristövaliokunnan huomiota lisäksi vesialueen omistajien oikeuksiin, luvanhaltijan vesivoiman käyttömahdollisuuden huomioon ottamiseen korvauksen sovittelussa sekä pienten laitosten merkitykseen vaelluskalakantojen turvaamisen kannalta ja niiden lupien muuttamiseen. Kysymykset ovat osin samoja kuin mihin perustuslakivaliokunta on omassa lausunnossaan kiinnittänyt huomiota ja edellyttänyt lainsäädäntöön tehtäväksi tarkistuksia. Oikeusministeriö viittaa tältä osin 30.9.2026 päivätyssä vastineessa esittämäänsä.

Siltä kuin maa- ja metsävaliokunta on lausunnossaan korostanut viranomaisten resurssien riittävyyden merkitystä ja muiden vaellusesteiden kuin voimalaitospatojen merkitystä

vaeltavien kalakantojen turvaamisen kannalta, oikeusministeriö viittaa 30.9.2026 päivätyssä vastineessa lausuttuun.

Maa- ja metsätalousvaliokunta on lopuksi kiinnittänyt ympäristövaliokunnan huomiota lainmuutoksen täytäntöönpanon seurantaan ja toimeenpanosta saatavien kokemusten perusteella tapahtuvaan arviointiin lainsäädännön edelleen kehittämisen tarpeesta. Oikeusministeriö toteaa, että ehdotettujen muutosten toimivuutta ja vaikutuksia on tarkoitus seurata viranomaisilta ja sidosryhmiltä saatavien tietojen perusteella.